

40 milyon dolar
harcayıp
geri aldık ama...

Karun Hazinesi anavatanında çalındı

Türkiye'nin ABD'deki Metropolitan Müzesi'nden geri almayı başardığı Karun Hazinesi'nin en önemli parçalarından biri Uşak Arkeoloji Müzesi'nden çalındı, yerine de sahtesi bırakıldı

Ömer Erbil
İstanbul

Türkiye'nin 40 milyon dolar harcıyıp 10 yıllık hukuk mücadelesi sonrasında ABD'deki Metropolitan Müzesi'nden geri almayı başardığı Karun Hazinesi'nin en önemli parçasının çalındığı ortaya çıktı. Uşak Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen 450 parça eser içinde en nadide parçalardan biri olarak dikkat çeken Toztepe tümülüsünden çıkan "Kanatlı Denizati" (hippokampos) şeklindeki altın broşun yerine de sahtesinin konulduğu belirlendi.

Hırsızlık sahte isim ve adres bildirilen bir kişinin ihbarıyla ortaya çıktı. Şoke eden bu gelişmenin ardından Kültür ve Turizm Müdürlüğü soruşturma başlattı. Paha biçilemeyen eserin ne zaman ve ne şekilde çalındığı henüz tespit edilemedi.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Ocak 2006'da yapılan ihbar üzerine müfettişler Uşak Arkeoloji Müzesi'nde üç hafta süren incelemelerde bulundu. Ancak yerinde duran broşun, İzmir Arkeoloji Müzesi uzmanlarından oluşturulan 3 kişilik komisyonca incelenmesi sonucu çalındığı ve yerine sahtesinin konulduğu belirlendi.

Karun'un laneti!

Müze Müdürü Kazım Akbıykoğlu, güvenliğinin yeterli olmadığını belirterek şöyle dedi: "Bu eserlerin getirilmesi için 10 yıl mücadele ettim. Eserleri ABD'den teslim alan benim. Köylüler, 'Hazineyi bulanların hepsi birer birer öldü. Müdürüm Karun'un laneti sizi de tutar' derlerdi de inanmazdım. Ama doğru çıktı. Eserler benim üzerime zimmetli."

Güvenlik çok zayıf

Karun Hazinesi'nin sergilendiği müzede büyük güvenlik zafiyeti yaşanıyor. Kapı girişinde ziyaretçilerin üzerleri aranmadığı gibi, kapıda dedektör gibi cihazlar da bulunmuyor. Müzede kameralı sistem Aralık 2005'te devreye girmiş, 6 kameranın görüntüleri tek monitörden izleniyor. Müzenin bahçesi de 1 metre yüksekliğinde demir parmaklıkları bir çitle korunuyor.

Sadece vitrin kilidi koruyor

Örneğin eserlerin sergilendiği vitrinlerin camlarının kırılması veya başka türlü bir müdahalede bulunulması durumunda devreye girecek alarm sistemi bulunmuyor. Eşi bulunmaz eserler küçük bir vitrin kilidi ve kurşun mühürle korunmaya çalışılıyor.

Monitöre de, ziyaretçilere de tek bir görevli bakıyor

Monitöre bakan görevli aynı zamanda biletle kesip ziyaretçilere de bilgi veriyor. Bir kişi biletle kesen görevliyi oyaladığı zaman güvenlik tamamen pasif bir duruma düşüyor.

Yurtiçi ve yurtdışında araştırmalar sürüyor

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları Müzeleri Genel Müdürü Orhan Düzgün, hırsızlıkla ilgili olarak şu açıklamayı yaptı: "Bakanlığımıza gelen ihbar imzasız olmasına rağmen ciddiye alıp soruşturma istedik. Bakan Bey'in onayıyla başlayan soruşturma sonucunda maalesef bu kötü olayla karşılaştık. Üç kişilik komisyon, eserin sahte olduğunu rapor etti. Soygunun nasıl gerçekleştiği henüz bilinmiyor. Eserin bulunması için yurtiçi ve yurtdışında araştırmalar sürüyor. Biz ihbardan önce müzenin kamera sistemleri arızalı olduğu için çalışma başlatmıştık. 2005'in aralık ayında kamera sistemlerini tamamen yeniledik."

Yağmalayan köylüler anlaşılmadı, ihbar etti

"Çok zengin kişileri" tanımlarken kullanılan "Karun gibi" kelimesinin türemesine neden olan Lidyalıların son kralı Kroisos, namı diğer Karun, MÖ 6. yüzyılda yaşadı. Müzede sergilenen eserler bu döneme ait olduğundan Lidya Hazinesi veya Karun Hazinesi olarak biliniyor. Karun Hazinesi soygunu 1965 yılında Toztepe Tümülüsü'nün kaçak kazısıyla başladı. Burada, altın başlı tutamaklı kepeç, altın makara, altın iğneli küpe, altın kanatlı at broş, akik ve taştan yapılmış geometrik şekilli kolye, arslanbaşı şeklinde bir çift bilezik, uçları taş boncuklu püskül şeklinde altın gerdanlık bulundu. 1966'da ikinci bir soygun İkiztepe Tümülüsü'nde yaşandı. Birkaç yıl boyunca süren kaçak kazılarda çıkarılan eserler yasadışı yollardan yurtdışına kaçırıldı. Köylüler arasında paylaşımda anlaşmazlık çıkınca içlerinden biri ihbarda bulundu ve hazinenin varlığı belirlendi.

İlk resmi kayıt 1984'te ABD'de ortaya çıktı

Kaçırılan eserlerin Metropolitan Müzesi'nde olduğu yönünde bilgiye ulaşıncaya, 1983 yılında Türkiye Karun Hazinesi'ni istedi ancak sonuç alamadı. Kaçırılan eserlerle ilgili ilk resmi kayıt ise 1984 yılında ortaya çıktı. Metropolitan Müzesi'nin "A Greek and Roman Treasury" adlı bir katalogunda bu eserler yer alıyordu.

Eserlerin ABD'ye kaçırılışı Milliyet'e manşet olmuştu.

Katalog, gazeteci Özgen Acar tarafından Kültür Bakanlığı'na iletilti. Bu katalogta, Uşak ve çevresindeki tümülüslerde kaçak kazılar sonucu bulunan ve yurtdışına kaçırılan Karun Hazinesi'nin bir kısmının yer aldığı görüldü. Bunun üzerine Türkiye, "Hays and Sklar" isimli hukuk firmasıyla anlaşarak Mayıs 1987'de Metropolitan'a dava açtı. Davanın aleyhine devam ettiğini gören müze, Ekim 1993'te 363 eserin iadesini kabul etti. Aynı yıl Türkiye'ye getirilen eserler Uşak Arkeoloji Müzesi'ne gönderildi.